

DIỄN ĐÀN TRAO ĐỔI

TRANH LUẬN TẠI TRUNG QUỐC VỀ CHÍNH SÁCH Ở BIỂN ĐÔNG: HÀM Ý CHO TƯƠNG LAI*

TS. LÝ MINH GIANG

Đại học Công nghệ Nanyang Singapore

Vài năm trở lại đây là một khoảng thời gian đầy sự kiện trong tranh chấp biển Nam Trung Hoa (Biển Đông). Năm 2009, việc đệ trình các yêu sách về thêm lục địa mở rộng lên Ủy ban Ranh giới Thêm lục địa của một số nước đã gây ra tranh cãi về ngoại giao vòng đầu tiên. Đặc biệt, hành động đệ trình bản đồ đường 9 đoạn ở Biển Đông lên Liên Hợp Quốc của Trung Quốc đã dẫn đến sự phản đối mạnh mẽ từ các nước có yêu sách khác. Các cuộc “cãi vã” ngoại giao tại Diễn đàn Khu vực ASEAN (ARF) vào năm 2010 tại Hà Nội, nhất là giữa các quan chức Mỹ và Trung Quốc, đã đánh dấu sự gia tăng căng thẳng chưa từng có xung quanh vấn đề Biển Đông trong vòng hơn một thập kỷ. Trong nửa đầu năm 2011, một loạt các sự kiện, trong đó có việc Bắc Kinh đã hành xử mạnh tay với các hoạt động đánh bắt cá và thăm dò năng lượng ở Biển Đông của Philippines và Việt

Nam, lại tiếp tục làm trầm trọng thêm mối quan hệ giữa các bên trong tranh chấp khu vực. Kết quả là, quan hệ giữa Trung Quốc và một số nước ASEAN có yêu sách (tại Biển Đông) đã trở nên tồi tệ, còn các cường quốc bên ngoài ngày càng tham dự sâu hơn vào vấn đề Biển Đông.

Những căng thẳng và các tranh chấp cũng như áp lực ngoại giao lên Trung Quốc đã dẫn đến một cuộc tranh luận chưa từng có trong cộng đồng những người làm chính sách ngoại giao ở nước này. Những nhà hoạch định chính sách và các nhà phân tích đã nghiêm túc xem xét lại chính sách của các nước khác và thảo luận về phản ứng thích hợp của Trung Quốc cũng như những lựa chọn chính sách tương lai. Bài viết sẽ bao quát lại cuộc tranh luận này ở ba vấn đề: (1) Các cách tiếp cận mà các trường phái khác nhau nhìn về tranh chấp Biển Đông, (2) Những dạng kiến nghị chính sách, và (3) Những lĩnh vực mà sự

đồng thuận cùng những tranh cãi tồn tại. Bài viết cũng sẽ phân tích xem cuộc tranh luận liên quan như thế nào đến quan điểm chính thức, chính sách và cách hành xử thực tế của Trung Quốc trong tranh chấp. Từ đó, chúng ta sẽ có một hiểu biết tốt hơn về phản ứng của Trung Quốc trong những năm sắp tới.

Có hai phe trong cuộc tranh luận này: Những người theo đường lối cứng rắn và những người theo đường lối ôn hòa⁽¹⁾. Nghiên cứu này cho rằng còn có một trường phái trung dung - ở giữa rất đáng chú ý đã kiến nghị những chính sách cứng rắn hơn để bảo vệ tốt hơn lợi ích của Trung Quốc, đồng thời, đảm bảo không đối đầu với các cường quốc bên ngoài và các nước có yêu sách. Dựa trên những kết quả nghiên cứu, bài viết kết luận rằng *Trung Quốc có vẻ như sẽ thực thi sự hiếu chiến không đối đầu ở tranh chấp Biển Đông trong tương lai gần*.

Những cách nhìn nhận của Trung Quốc về nguồn gốc căng thẳng ở Biển Đông

Nhìn chung, dường như có ba trường phái giải thích về nguồn gốc của những căng thẳng ở vùng Biển Đông trong những năm gần đây. Nhiều chuyên gia bên ngoài của Trung Quốc cho rằng Trung Quốc đã thực thi một chính sách quyết đoán trong vùng Biển Đông vì thế đã tạo nên những căng thẳng trong khu vực⁽²⁾. Quan điểm này được truyền thông quốc tế cũng như nhiều nhà quan sát và các quan chức nước ngoài chấp nhận rộng rãi. Một nhóm thiểu số các nhà quan sát quốc tế cho rằng Trung Quốc trong hầu hết các trường hợp

chỉ đơn giản là phản ứng lại với hành động của các bên có yêu sách khác mà Bắc Kinh xem như là thách thức lợi ích và tuyên bố của mình trong tranh chấp⁽³⁾. Cuộc tranh luận ở Trung Quốc lại cho thấy một cách nhìn thứ ba, thể hiện sự khác biệt rất lớn giữa Trung Quốc với thế giới bên ngoài trong nhận thức về nguyên nhân gây ra căng thẳng và xung đột ở Biển Đông trong những năm gần đây. *Quan điểm chiếm ưu thế tại Trung Quốc đó là các quốc gia có yêu sách trong khu vực và Mỹ đã thông đồng với nhau chống lại Trung Quốc*. Trung Quốc dường như cũng tin rằng sự cấu kết này có thể giải thích được cho những căng thẳng và xung đột trong vùng Biển Đông từ năm 2009⁽⁴⁾.

Các nhà phân tích Trung Quốc thường cho rằng cốt lõi của các tranh chấp ở Biển Đông trong những năm gần đây xuất phát từ chiến lược "trở lại châu Á" của Washington⁽⁵⁾. Nhiều người Trung Quốc dường như tin rằng mục tiêu chính của chiến lược "trở lại châu Á" là ngăn chặn mềm chống lại sự trỗi dậy của Trung Quốc. Quan điểm của Chuẩn Đô đốc (đã nghỉ hưu) Dương Nghị (Yang Yi) cũng thể hiện thái độ chống Mỹ đang gia tăng ở Trung Quốc. Dương Nghị cáo buộc Mỹ "tăng cường chính sách lâu nay của mình ngăn chặn chống lại Trung Quốc: Một mặt, Washington muốn Trung Quốc đóng vai trò trong các vấn đề an ninh khu vực. Mặt khác, lại tham gia vào vòng vây ngày càng xiết chặt hơn với Trung Quốc và liên tục thách thức những lợi ích cốt lõi của Trung Quốc"⁽⁶⁾. Nhóm các nhà phân tích Trung Quốc này cho rằng việc hỗ trợ các nước có tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc là một

phần trong chiến lược của Washington⁽⁷⁾. Họ lưu ý rằng sự tham gia ngày càng tăng của Mỹ trong tranh chấp Biển Đông cũng đã được phát động bởi các nước trong khu vực như Việt Nam và Philippines⁽⁸⁾. Nhiều tuyên bố chính thức khác nhau của Trung Quốc dường như chứng thực cho hướng giải thích này⁽⁹⁾.

Một số nhà phân tích cũng cố gắng xem xét một cách toàn diện những nguyên nhân gây ra căng thẳng. Theo một bài viết trên tờ *Nhân dân nhật báo*, có 3 nhân tố chính góp phần gây ra căng thẳng trong những năm gần đây bao gồm: 1) Các nước trong khu vực đang ngày càng quan tâm đến việc khai thác các lợi ích kinh tế, chủ yếu là nguồn năng lượng ở Biển Đông. Bài báo này đã đề cập cụ thể là năm 2010 doanh thu từ khí đốt và dầu mỏ của Việt Nam chiếm 24% tổng GDP. 2) Liên quan đến sự thay đổi chiến lược của Mỹ ở Đông Á. Washington đã sử dụng con bài Biển Đông để duy trì vị trí an ninh thống trị ở khu vực và điều này trùng với mong muốn của một số nước trong khu vực để quốc tế hóa vấn đề Biển Đông. 3) Sự trỗi dậy nhanh chóng của Trung Quốc đã dẫn đến việc các nước trong khu vực muốn Mỹ cân bằng sự trỗi dậy này⁽¹⁰⁾. Cuối cùng, nguyên nhân xuất phát từ bản thân Trung Quốc, với quan điểm cho rằng ít nhất một phần nào đó cần nhìn lại chính mình để hiểu được vấn đề. Quan điểm này dù không được nhiều nhà phân tích chia sẻ, song lại được nhiều chuyên gia nghiên cứu về Đông Nam Á ở Trung Quốc tán đồng. Theo Ma Yanbing, một chuyên gia về Đông Nam Á ở Học viện về quan hệ quốc tế đương đại, *sự trỗi dậy về sức mạnh của Trung Quốc,*

nhất là sức mạnh hải quân, đã góp phần làm Việt Nam lo lắng. Điều này đã đẩy những nhà lãnh đạo Việt Nam nghĩ rằng họ nên nắm lấy cơ hội cuối cùng để chơi trò chơi này ở Biển Đông trước khi Trung Quốc trở nên quá mạnh⁽¹¹⁾.

Trong những năm qua, chủ đề thường xuyên được nhắc đến về căng thẳng ở Biển Đông là mối quan tâm về tự do hàng hải. Một điểm đặc biệt thường được những nhà phân tích Trung Quốc nêu lên là Washington âm mưu nhấn mạnh về “tự do hàng hải” và lợi dụng sự quan tâm đó như một công cụ để gây sức ép cho Trung Quốc. Họ lập luận rằng Mỹ đã đặt ra vấn đề sai về mối đe dọa đến tự do hàng hải ở Biển Đông. Họ tin rằng *Mỹ đơn thuần chỉ nêu tự do hàng hải như một cái cớ để can thiệp vào tranh chấp Biển Đông nhằm duy trì sự thống trị về quân sự ở khu vực⁽¹²⁾.* Nhiều nhà phân tích Trung Quốc cho rằng các tuyên bố về tự do hàng hải ở Biển Đông càng thể hiện sự theo đuổi việc tự do tiến hành các hoạt động giám sát quân sự ở vùng EEZ của Trung Quốc, mà vụ Impeccable là rất rõ ràng⁽¹³⁾.

Một bài viết trong *Thời báo Quốc phòng* cho rằng Mỹ đã điều nhiều tàu trinh sát quân sự để thu thập thông tin tình báo về các quốc gia ven biển trong vùng Biển Đông, đe dọa nghiêm trọng an ninh quốc gia của những nước này. Tác giả tuyên bố rằng “tự do hàng hải thực sự mà Mỹ muốn duy trì là tự do đe dọa quân sự các quốc gia khác⁽¹⁴⁾.” Quan điểm này dường như phản ánh quan điểm chính thức của Trung Quốc. Bộ trưởng Ngoại giao Dương Khiết Trì, tại Diễn đàn Khu vực ASEAN tháng 7 năm 2010, đã phản đối tuyên bố của bà

Hillary Clinton về Biển Đông bằng việc phủ nhận rằng tự do hàng hải là một vấn đề. Kể từ đó, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc, nhiều lần cho rằng Washington chỉ sử dụng bài tự do hàng hải vì các lợi ích chiến lược và ngoại giao mà thôi⁽¹⁵⁾.

Phác họa cách tiếp cận (của Trung Quốc)

Sự phát triển của các quan điểm cứng rắn

Những căng thẳng và tranh chấp xảy ra trong những năm gần đây đã thúc đẩy sự phát triển của tinh thần dân tộc ở Trung Quốc. Cư dân mạng Trung Quốc đã liên tục bày tỏ quan điểm cực kỳ cứng rắn đối với các nước yêu sách khác, đặc biệt là Việt Nam, và Philippines cũng như Hoa Kỳ. Họ cũng đã chỉ trích Chính phủ Trung Quốc vì có lập trường yếu đuối trong vấn đề Biển Đông⁽¹⁶⁾. Một lá thư của độc giả gửi đến *Thời báo Quốc phòng*, mang tên "Không tấn công ở Biển Đông, Không có cơ hội trong tương lai", phản ánh quan điểm điều hâu của một tỷ lệ đáng kể người dân Trung Quốc⁽¹⁷⁾. *Thời báo Hoàn cầu (Global Times)* của Trung Quốc, khét tiếng từ việc lợi dụng chủ nghĩa dân tộc để thu lợi nhuận, đã xuất bản nhiều bài báo và bài xã luận cứng rắn liên quan đến căng thẳng gia tăng ở Biển Đông trong hai năm qua. Trong một bài xã luận đã thu hút nhiều sự chú ý, tờ báo tuyên bố:

.... Một số nước láng giềng Trung Quốc đang lợi dụng lập trường ngoại giao mềm mỏng của Trung Quốc, coi đó là cơ hội vàng để mở rộng lợi ích khu vực của họ... Hiện nay, Trung Quốc hiểu là đầu tiên

phải thông qua các kênh chung đàm phán với các nước khác để giải quyết tranh chấp biển. Nhưng nếu tình hình trở nên tồi tệ, một số hành động quân sự là cần thiết.... Nếu các quốc gia này không muốn thay đổi cách hành xử với Trung Quốc, họ sẽ cần phải chuẩn bị cho tiếng đại bác. Chúng ta cần phải sẵn sàng cho điều đó, vì nó có thể là cách duy nhất để giải quyết các tranh chấp trên biển này⁽¹⁸⁾.

Có vẻ như quân đội Trung Quốc cũng có lập trường cứng rắn đối với các tranh chấp Biển Đông. Ngay sau khi các quan chức Trung Quốc và Mỹ rời qua tiếng lại tại Diễn đàn Khu vực ASEAN tháng 7 năm 2010 tại Hà Nội, lực lượng Hải quân Trung Quốc đã tổ chức các cuộc tập trận quy mô lớn ở Biển Đông. Tổng Tham mưu trưởng Quân Giải phóng nhân dân Trung Quốc (PLA) Trần Bình Đức (Chen Bingde) bình luận: "Chúng ta phải theo sát những thay đổi trong tình hình ở khu vực và sự phát triển/mở rộng của nhiệm vụ của chúng ta; tự chuẩn bị cho cuộc chiến đấu quân sự"⁽¹⁹⁾. Ba hạm đội của Hải quân Trung Quốc (PLAN) đã thực hiện một cuộc diễn tập chung lớn thay vì tiến hành những nhiệm vụ riêng biệt trong lễ kỷ niệm ngày thành lập PLA vào ngày 01 tháng 8. Xu Guangyu, một thành viên cao cấp của Hội Kiểm soát và Giải trừ quân bị Trung Quốc, cho rằng đây là phản ứng của quân đội Trung Quốc đối với "sự cần thiết mang tính chiến lược"⁽²⁰⁾. Thiếu tướng Luo Yuan (La Viên) nhận xét rằng "Trung Quốc là nạn nhân trong vấn đề Biển Đông nhưng Trung Quốc đã được dung túng. Các nước yêu sách trong khu vực cũng không nên tiếp tục tự đề cao. ... Nếu không

hậu quả có thể nghiêm trọng hơn "dùng cơ bắp" (muscle flexing)⁽²¹⁾.

Ôn hòa có tính toán

Trong tất cả những lời lẽ hiếu chiến, Trung Quốc đã nhận thấy tác động tiêu cực của những diễn biến ở Biển Đông đến quan hệ an ninh trong khu vực. Sách trắng hàng năm về Ngoại giao Trung Quốc do Bộ Ngoại giao Trung Quốc phát hành, và Sách xanh về châu Á - Thái Bình Dương, do Viện Khoa học xã hội Trung Quốc (CASS) xuất bản trong tháng 1 năm 2011, cho thấy rằng Trung Quốc đã phải đối mặt với những thách thức an ninh chưa từng có trong năm 2010⁽²²⁾. Một nhóm các nhà phân tích tại CASS cũng kết luận rằng việc "trở lại châu Á" của Mỹ đã hủy hoại mối quan hệ của Trung Quốc với các nước láng giềng bằng việc làm suy yếu niềm tin chính trị, và thêm những phức tạp mới⁽²³⁾. Nhiều nhà phân tích Trung Quốc còn tình tảo, thì chủ trương một cách tiếp cận dù ít nhiều cũng thận trọng với vấn đề Biển Đông. Đầu tháng 6 năm 2011, một vài trung tâm/viện cố vấn nổi tiếng, bao gồm cả CASS, Hội (Nghiên cứu) Thái Bình Dương của Trung Quốc (Pacific Society of China), Quỹ Nghiên cứu Quốc tế và Chiến lược Trung Quốc, Đại học Nhân dân, và Viện Nghiên cứu Quốc tế Thượng Hải đã phối hợp tổ chức một diễn đàn về các vấn đề an ninh liên quan đến Trung Quốc và Thái Bình Dương. Những giọng điệu chung của diễn đàn, có sự tham dự của một số nhà phân tích Trung Quốc nổi tiếng nhất, là rất khác quan điểm hiếu chiến và cứng rắn từng đề cập. Ví dụ, Liu Jiangyong, một nhà phân tích an ninh tại Đại học Thanh Hoa, cho rằng Trung Quốc

nên cố gắng dung hòa "tránh sự chú ý" bằng cách "làm một cái gì đó" trong tranh chấp Biển Đông. Ông đề nghị một hướng thích hợp cho chính sách an ninh của Trung Quốc ở Đông Á là: Hợp tác lâu dài, phát triển lâu dài và an ninh bền vững, đồng thời ngăn ngừa các mối đe dọa thông qua hợp tác và thúc đẩy hợp tác trong khi ngăn chặn các mối đe dọa⁽²⁴⁾.

Nhiều nhà phân tích Trung Quốc bác bỏ hoàn toàn lựa chọn sử dụng vũ lực ở Biển Đông. Họ lập luận rằng, *thứ nhất*, việc sử dụng vũ lực là không thực tế bởi những hạn chế của Trung Quốc. Học giả Ngô Sĩ Tôn nhấn mạnh rằng Trung Quốc phải giữ được sự cân bằng giữa việc bảo vệ quyền riêng của mình và duy trì sự ổn định ở Biển Đông, trong khi hướng tới mục tiêu ổn định chung trong vùng Biển Đông để duy trì giai đoạn cơ hội chiến lược. Vì vậy, ông tin rằng trong tương lai, việc giải quyết các vấn đề ở Biển Đông sẽ có thể bằng các biện pháp hòa bình, đặc biệt là thông qua đàm phán trên cơ sở luật pháp quốc tế và pháp luật hiện đại về biển⁽²⁵⁾. *Thứ hai*, việc sử dụng vũ lực có thể khiến Trung Quốc rơi vào cái bẫy của Mỹ. *Một học giả Trung Quốc dự đoán rằng sự can thiệp của Mỹ ở Biển Đông có thể là một âm mưu kéo Trung Quốc vào một cuộc chiến tranh khu vực kéo dài để làm suy yếu Trung Quốc*. Ông lập luận rằng chỉ vì lý do này thôi, Trung Quốc cần phải thận trọng. Hơn nữa, Trung Quốc vẫn còn tụt hậu xa so với Hoa Kỳ và sẽ cần nhiều thời gian cho phát triển trong nước. Vì vậy, ông kết luận rằng sẽ là vô cùng không cần thiết và nguy hiểm cho Trung Quốc nếu dính vào một cuộc xung đột về quân sự⁽²⁶⁾. *Thứ ba*,

việc sử dụng vũ lực ở Biển Đông cũng sẽ chuyển hướng sự chú ý của Trung Quốc khỏi tranh chấp Đài Loan. Từ một góc nhìn về địa chính trị, Trung Quốc chú trọng vào an ninh ở Đài Loan và Nhật Bản trong khi tìm kiếm quan hệ đối tác hợp tác với các nước Đông Nam Á. Miễn là Trung Quốc không giải quyết vấn đề Đài Loan và tranh chấp đảo Điếu Ngư, Trung Quốc nên tránh một cuộc đối đầu với các quốc gia Đông Nam Á⁽²⁷⁾.

Xue Li, một nhà chiến lược tại CASS, cũng không ủng hộ việc sử dụng vũ lực ở Biển Đông. Xue Li lập luận rằng việc sử dụng vũ lực sẽ mang lại nhiều hậu quả khó khăn cho Trung Quốc: Áp lực ngoại giao to lớn từ cộng đồng quốc tế vì thách thức luật pháp quốc tế; phá hủy môi trường láng giềng ổn định phục vụ cho phát triển hòa bình của Trung Quốc và mất đi giai đoạn của cơ hội chiến lược cho quốc gia phát triển⁽²⁸⁾. Từ chối sử dụng vũ lực, các nhà phân tích khác nhấn mạnh sự cần thiết để Trung Quốc tiếp tục tập trung vào các biện pháp hòa bình để giải quyết tranh chấp, và tham gia với các quốc gia trong khu vực về mặt quân sự để tăng cường lòng tin. Họ kêu gọi Trung Quốc cùng với các nước có yêu sách giảm căng thẳng và đạt được các bước đột phá trong đàm phán để Hoa Kỳ khỏi lấy cớ can thiệp⁽²⁹⁾.

Cách xử lý chính thức các tranh chấp

Trên phương diện quan phương, Trung Quốc kiên quyết khẳng định yêu sách ở Biển Đông và biện hộ cho những hành động quyết đoán của mình đối với các bên có yêu sách khác. Đồng thời, Bắc Kinh cũng nắm lấy cơ hội này để hàn gắn với

các quốc gia khác. Nhìn chung, cách xử lý chính thức các cuộc khủng hoảng trong vùng Biển Đông những năm qua đã phản ánh chính sách là chủ trương của các học giả ôn hòa. *Bộ Ngoại giao Trung Quốc là cơ quan đóng vai trò dẫn đầu trong việc xử lý tranh chấp ở Biển Đông và luôn luôn tán thành chính sách ôn hòa*. Khi được hỏi bình luận về bài xã luận trên tờ Hoàn Cầu nêu trên, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao đã trả lời, các phương tiện truyền thông có quyền bình luận và biên tập, và tin rằng truyền thông Trung Quốc sẽ đưa tin dựa trên cơ sở sự thật, khách quan và với tinh thần trách nhiệm. Người phát ngôn cũng nhắc lại mục đích hòa bình đối với láng giềng và nhấn mạnh đàm phán và đối thoại là biện pháp ưu tiên để làm ổn định tình hình⁽³⁰⁾. Tuyên bố này có thể được hiểu là không tán thành bài xã luận của tờ Thời báo Hoàn Cầu.

Các quan chức trong Bộ Ngoại giao Trung Quốc đã liên tục cố gắng để bảo vệ chính sách được coi là yếu đuối. Zhang Yan, một quan chức ở Bộ Ngoại giao, phản đối những lời chỉ trích rằng chính sách của Trung Quốc ở Biển Đông quá yếu đuối tại diễn đàn tháng 6 năm 2011. Bà bảo vệ chính sách của Trung Quốc trên cơ sở là chính sách đối ngoại của Trung Quốc được cho là để phục vụ mục tiêu trong nước - xây dựng một xã hội khá giả⁽³¹⁾. Zhang Jiuheng, nguyên Vụ trưởng Vụ châu Á tại Bộ Ngoại giao Trung Quốc, cũng bảo vệ chính sách chính thức cho rằng: "Vấn đề Biển Đông thực sự là rất phức tạp. Chúng ta cần phải thừa nhận sự tồn tại của tranh chấp. ... Không ai muốn thấy căng thẳng trong khu vực. Không ai muốn thấy xung

đột quân sự trong khu vực"⁽³²⁾. Đáp lại những lời kêu gọi trong nước phải có lập trường cứng rắn hơn trong các vấn đề quốc tế, ông Đới Bình Quốc, ủy viên Quốc vụ, phụ trách công tác đối ngoại của Trung Quốc đã có bài viết trên tờ *Nhân dân Nhật báo* tháng 12 năm 2010. Trong đó, ông tuyên bố rằng "nếu chúng ta không thể xử lý đúng các mối quan hệ với thế giới bên ngoài, thì cơ hội phát triển trong 20 năm của thế kỷ này được xây dựng bởi hòa bình quốc tế, sự ổn định trong mối quan hệ giữa các nước lớn, và sự phát triển nhanh chóng của khoa học và công nghệ, có khả năng sẽ mất"⁽³³⁾.

Các cuộc tranh cãi ngoại giao tại ARF - 2010 ở Hà Nội nhắc nhở Bắc Kinh cần nghiêm túc xem xét vấn đề Biển Đông, đặc biệt khi có sự can thiệp sâu hơn của Hoa Kỳ. Sau mùa hè 2010, Trung Quốc bắt đầu có nhiều hành động làm giảm nhiệt các tranh chấp ở Biển Đông và các bên tranh chấp khác cũng đã có phản ứng tích cực đối với những nỗ lực ngoại giao này. Tại Hội nghị thượng đỉnh Trung Quốc-ASEAN vào tháng 10, Thủ tướng Ôn Gia Bảo tái khẳng định Trung Quốc sẵn sàng làm việc với các nước ASEAN để thực thi Tuyên bố về cách ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC). Tại lễ khai mạc Hội nghị các Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN cộng (ADMM Plus), Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Trung Quốc Lương Quang Liệt phản ứng khá nhã nhặn khi vấn đề Biển Đông được nêu lên. Tháng 10, Thứ trưởng Ngoại giao Trương Chí Quân đã đến thăm bốn nước ASEAN trên chuyến đi tìm hiểu tình hình thực tế. Tháng 11, Phó Chủ tịch Tập Cận Bình, trong chuyến thăm tới Singapore, đã

cố gắng trấn an các nước về ý định hòa bình của Trung Quốc trong khu vực.

Đến cuối năm 2010, nhiều nhà quan sát kỳ vọng một thời kỳ tương đối yên tĩnh ở Biển Đông khi các bên có yếu sách đã tham gia thảo luận về dự thảo hướng dẫn thực hiện DOC. Tuy nhiên, một loạt hành động của các cơ quan thực thi pháp luật Trung Quốc chống lại các hoạt động kinh tế của Philippines và Việt Nam trong vùng Biển Đông một lần nữa lại thổi bùng căng thẳng từ tháng 3 đến tháng 6 năm 2011. Trước khi cuộc xung đột leo thang hơn nữa, Bắc Kinh và Hà Nội đã đồng ý hội đàm. Tháng 6 năm 2011, Việt Nam đã cử đặc phái viên đến Bắc Kinh. Hai bên đã thống nhất: Giải quyết tranh chấp thông qua đàm phán, không có những hành động có thể gây leo thang căng thẳng, phản đối sự can thiệp của bên thứ ba; và tích cực điều chỉnh ý kiến dư luận trong nước⁽³⁴⁾. Cuối tháng 8, các quan chức quốc phòng Trung Quốc và Việt Nam đã gặp nhau tại Bắc Kinh và thảo luận các cách thức để làm giảm căng thẳng trong vùng Biển Đông. Quan chức cao cấp hai nước đã gặp nhau một lần nữa tại Hà Nội vào đầu tháng 9 cho vòng thảo luận thứ năm của ủy ban chỉ đạo quan hệ Trung-Việt hàng năm. Cả hai nước đã dùng cơ hội này để làm giảm căng thẳng. Tuyên bố chung được đưa ra giữa ủy viên Quốc vụ Đới Bình Quốc và Phó Thủ tướng Nguyễn Thiện Nhân với lời lẽ hòa dịu, và cả hai bên cam kết tuân thủ DOC.

Sau vài tháng đàm phán, Bắc Kinh cuối cùng đã quyết định ký kết bản hướng dẫn với ASEAN với tư cách là một khối vào tháng 7 năm 2011 tại Hội nghị Bộ trưởng

Ngoại giao Trung Quốc-ASEAN. Trung Quốc cam kết làm việc với các quốc gia khác để thực thi DOC và đề xuất tổ chức một cuộc hội thảo về tự do hàng hải ở Biển Đông và thành lập ba ủy ban kỹ thuật về nghiên cứu khoa học biển và bảo vệ môi trường, an toàn hàng hải và tìm kiếm cứu nạn, và chống tội phạm xuyên biên giới trên biển⁽³⁵⁾. Sau khi Bản hướng dẫn được thông qua, bài viết trên tờ Nhân dân nhật báo tuyên bố: "Điều này có lợi cho hòa bình và ổn định ở Biển Đông và rất quan trọng cho việc giải quyết tranh chấp lãnh thổ và phân giới ở Biển Đông giữa các nước có liên quan. Điều này cũng chỉ ra rằng Trung Quốc và các nước ASEAN có quyết tâm, sự tự tin, và khả năng để thúc đẩy hòa bình và ổn định ở Biển Đông"⁽³⁶⁾.

Chuyến thăm của lãnh đạo Đảng Cộng sản Việt Nam sang Trung Quốc tháng 10 năm 2011 đặc biệt quan trọng. Trong chuyến thăm, hai nước đã quyết định thành lập đường dây nóng giữa lãnh đạo hai quốc gia, một dấu hiệu của lợi ích chung trong việc ngăn ngừa khủng hoảng trong tương lai. Cả hai nước đã nhất trí tăng cường hợp tác quân sự bằng nhiều cách: Tiếp tục các cuộc đối thoại chiến lược ở cấp Thứ trưởng Quốc phòng, thiết lập điện đàm trực tiếp giữa các Bộ Quốc phòng quốc gia, mở rộng giao lưu giữa các sĩ quan trẻ; xem xét tính khả thi của việc tiến hành tuần tra chung dọc theo biên giới đất liền, tiếp tục tuần tra hải quân chung ở Vịnh Bắc Bộ. Trong thỏa thuận liên quan đến các nguyên tắc cơ bản để giải quyết tranh chấp trên biển, Trung Quốc và Việt Nam cam kết tìm kiếm một giải pháp cơ bản và lâu dài cho các tranh chấp trên

biển. Cả hai bên nhất trí tích cực thảo luận về các giải pháp tạm thời, mà không ảnh hưởng đến lập trường và yêu sách của hai bên, bao gồm cả phát triển chung. Cả hai nước nhất trí đề cập lần đầu tiên những nhiệm vụ không gây ra xung đột, bao gồm phân giới và phát triển chung trong khu vực phía Nam của Vịnh Bắc Bộ, hợp tác trong việc bảo vệ môi trường biển, nghiên cứu biển, hoạt động tìm kiếm và cứu hộ, phòng chống và cứu trợ thiên tai. Trung Quốc và Việt Nam cũng đồng ý rằng người dẫn đầu đoàn đàm phán biên giới sẽ tổ chức cuộc họp thường xuyên và thiết lập một đường dây nóng để dập tắt các cuộc xung đột trên biển kịp thời và hiệu quả⁽³⁷⁾.

Trong chuyến thăm Trung Quốc của Tổng thống Philippines Aquino vào cuối tháng 8 và đầu tháng 9 năm 2011, cả hai nước giảm nhẹ tranh chấp giữa hai bên ở Biển Đông. Tuyên bố chung công bố trong chuyến thăm chỉ đề cập rằng tranh chấp trên biển không ảnh hưởng đến mối quan hệ hợp tác song phương nói chung giữa hai nước. Lãnh đạo hai nước tái khẳng định rằng họ sẽ giải quyết tranh chấp thông qua thương lượng hòa bình và thực hiện DOC⁽³⁸⁾. Theo đó, Trung Quốc và Philippines tập trung vào quan hệ kinh tế. Hai trăm doanh nhân Philippines tham gia chuyến thăm của Aquino. Các đề xuất để có mối quan hệ kinh tế chặt chẽ hơn đã được công bố. Cả hai bên đều bày tỏ sự quan tâm đến việc liên doanh khai thác mỏ ở Philippines và đầu tư mới của Trung Quốc có thể từ 2 lên đến 7 tỷ USD⁽³⁹⁾. Bắc Kinh và Manila tuyên bố sẽ tăng kim ngạch thương mại song phương lên 60 tỷ USD và số lượng khách du lịch đến 2 triệu vào năm 2016⁽⁴⁰⁾.

Tại Hội nghị Thượng đỉnh ASEAN-Trung Quốc tháng 11/2011, Thủ tướng Trung Quốc Ôn Gia Bảo cho biết Trung Quốc sẽ tiếp tục là một láng giềng tốt, bạn bè tốt và đối tác tốt của ASEAN. Ông nói rằng Trung Quốc sẵn sàng làm việc với các nước ASEAN hướng tới việc thực thi toàn diện của DOC. Ông Ôn Gia Bảo cũng cam kết sẽ tăng cường viện trợ và hợp tác kinh tế với ASEAN. Ông đề nghị cử các nhóm doanh nghiệp tới ASEAN để tăng cường quan hệ thương mại và đầu tư, thiết lập một trung tâm triển lãm cho các sản phẩm của ASEAN tại Nam Ninh (thủ phủ của tỉnh Quảng Tây), và tăng cường hơn nữa hợp tác trên biển và đất liền giữa Trung Quốc và Đông Nam Á. Ông Ôn Gia Bảo cũng cam kết cung cấp khoản vay 10 tỷ USD (bao gồm cả 4 tỷ USD cho vay ưu đãi) cho các dự án xây dựng cơ sở hạ tầng ở các nước ASEAN và 3 tỉ Nhân dân tệ cho Quỹ hợp tác hàng hải Trung Quốc-ASEAN để hỗ trợ nghiên cứu khoa học và bảo vệ môi trường, vận tải biển, tìm kiếm cứu nạn và hoạt động chống tội phạm xuyên quốc gia⁽⁴¹⁾. Tại Hội nghị thượng đỉnh Đông Á, ông Ôn Gia Bảo đã không phản bác lời bình luận của Tổng thống Mỹ Obama và các nhà lãnh đạo khác. Thay vào đó, ông tái khẳng định tự do hàng hải ở Biển Đông. Ông cũng bày tỏ quan điểm tích cực về DOC và tái khẳng định quan điểm chính thức của Trung Quốc là tìm kiếm

một giải pháp hòa bình cho các tranh chấp với các quốc gia có liên quan⁽⁴²⁾.

Nhiều nhà quan sát nhất trí rằng các cơ quan thực thi pháp luật trên biển của Trung Quốc đang ngày càng quyết liệt hơn trong việc bảo vệ lợi ích Trung Quốc ở Biển Đông. Trong khi rõ ràng là như vậy, cũng phải nói rằng các tàu tuần tra Trung Quốc dường như cũng hành động khá thận trọng. Ngày 02/3/2011, sau khi cảnh báo tàu MV Veritas Voyager của Philippines chuyển hướng ở gần bãi Cỏ Rong, hai tàu tuần tra Trung Quốc kịp thời rời khỏi hiện trường trước khi máy bay và tàu bảo vệ bờ biển của Philippines đến. Và các tàu Trung Quốc đã không quay trở lại quấy rối tàu MV một lần nào nữa.

Các vụ việc một tàu Trung Quốc cất cáp của tàu khảo sát dầu khí của Việt Nam tháng 5 và tháng 6 năm 2011 phản ánh sự khác biệt nhỏ trong cách người Trung Quốc xử lý hai sự kiện. Trong trường hợp đầu tiên vào cuối tháng 5, đoàn thủy thủ tàu hải giám Trung Quốc cất cáp tàu khảo sát của Việt Nam. Trong trường hợp thứ hai vào đầu tháng 6, Trung Quốc đã cố gắng chơi khéo léo hơn. Bắc Kinh đã biện minh cho hành động cất cáp là Trung Quốc đang cố gắng bảo vệ ngư dân và tàu đánh cá Trung Quốc khỏi nguy hiểm⁽⁴³⁾.

Hướng tới tương lai

Trong những năm gần đây, những căng thẳng gia tăng đã khiến cho nhiều nhà phân tích của Trung Quốc chứng minh yêu sách của Trung Quốc có căn cứ lịch sử và

pháp luật⁽⁴⁴⁾. Tranh luận của phía Trung Quốc cũng đã tập trung vào những vấn đề quan trọng có thể giúp định hình cách tiếp cận của Trung Quốc đối với vấn đề Biển Đông trong tương lai. Những người tham gia vào cuộc tranh luận này đã tranh luận những vấn đề sau: (1) Liệu Trung Quốc có nên coi Biển Đông là lợi ích cốt lõi? (2) liệu Trung Quốc có nên linh hoạt hơn trong việc cho phép một số thiết chế đa phương tham gia vào cuộc tranh chấp; (3) liệu Trung Quốc có nên chủ động hơn trong việc khai thác các nguồn tài nguyên tại Biển Đông; (4) liệu Trung Quốc có nên cân nhắc về cách tiếp cận pháp lý trong việc giải quyết tranh chấp Biển Đông; và (5) Trung Quốc làm thế nào để đối phó với Mỹ trong tranh chấp Biển Đông.

Lợi ích cốt lõi?

Kể từ mùa hè năm 2010, các nhà phân tích Trung Quốc đã thảo luận sâu cho câu hỏi liệu Trung Quốc có nên coi Biển Đông là lợi ích cốt lõi của mình hay không. Trong khi một số học giả tán thành khái niệm lợi ích cốt lõi, thì nhiều nhà phân tích hàng đầu của Trung Quốc lại thận trọng cảnh báo Bắc Kinh không nên coi Biển Đông là lợi ích cốt lõi của mình ngay sau khi khái niệm này xuất hiện trên các phương tiện thông tin đại chúng tại Mỹ và Nhật vào năm 2010. Thí dụ, Han Xudong, một nhà phân tích an ninh cao cấp tại Đại học Quốc phòng Trung Quốc đã không ủng hộ ý tưởng đưa Biển Đông vào lợi ích cốt

lõi của Trung Quốc. Han chỉ ra rằng trong bối cảnh năng lực quân sự giới hạn của Trung Quốc, việc công bố một danh sách rộng các lợi ích cốt lõi của Trung Quốc là chưa chín muồi và phản tác dụng⁽⁴⁵⁾. Dawei, một chuyên gia về Mỹ tại Viện Quan hệ Quốc tế đương đại Trung Quốc, đã khuyến nghị rằng Trung Quốc cần duy trì một “định nghĩa ở mức tối thiểu” lợi ích cốt lõi. Ông chỉ ra rằng “khi giải quyết các tranh chấp lãnh thổ, nhiều quốc gia thường lựa chọn việc thỏa hiệp như việc trao đổi các lãnh thổ (có tranh chấp) hoặc thừa nhận hiện trạng”. Ông lý giải rằng “thông thường, các cường quốc có thể “buông” một số khu vực tranh chấp. Điều đó không có nghĩa rằng những nước đó từ bỏ lợi ích cốt lõi của họ”⁽⁴⁶⁾.

Giáo sư Đại học Bắc Kinh Zhu Feng tin rằng việc khoa trương lợi ích cốt lõi của Trung Quốc trong mối quan hệ với Biển Đông đã bị báo chí tại Mỹ và Nhật giải thích sai. Ông lập luận rằng các lãnh đạo Trung Quốc, bao gồm Chủ tịch nước, Thủ tướng và Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc chưa bao giờ đưa ra những tuyên bố như vậy. Zhu lưu ý rằng Trung Quốc hiện coi Biển Đông là lợi ích cốt lõi là một nhận thức sai lầm. Ông lập luận rằng các quan chức Trung Quốc đã sử dụng thuật ngữ “lợi ích cốt lõi” trong bối cảnh việc giải quyết tranh chấp Biển Đông thông qua các biện pháp hòa bình liên quan tới lợi ích cốt lõi của Trung Quốc⁽⁴⁷⁾. Các nhà phân tích tại Viện Nghiên cứu Châu Á -Thái Bình

Dương thuộc Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc cũng đồng quan điểm cho rằng mệnh đề “lợi ích cốt lõi” đã bị tin tưởng mù quáng là sự thật và được phổ biến rộng rãi. Họ cho rằng những phát biểu như thế chưa bao giờ có nguồn chính thống nào và cũng không có bất kỳ chứng cứ nào chứng minh⁽⁴⁸⁾. Xue Li, một chuyên gia chiến lược quốc tế của Trung Quốc tại Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc, cũng lưu ý rằng những lợi ích của Trung Quốc liên quan tới Biển Đông không phải là lợi ích cốt lõi, mà là “lợi ích quốc gia quan trọng” của Trung Quốc. Xue lập luận rằng lợi ích biển tại Biển Đông cũng không phải là lợi ích chung chung hoặc lợi ích thứ yếu, nhưng chúng không có tác động tới sự tồn vong của quốc gia⁽⁴⁹⁾.

Khá rõ ràng là các quan chức Trung Quốc chưa bao giờ chính thức gắn vấn đề Biển Đông với lợi ích cốt lõi của Trung Quốc⁽⁵⁰⁾. Khi được hỏi liệu có phải các quan chức Trung Quốc đã sử dụng thuật ngữ “lợi ích cốt lõi” trong chuyến thăm của mình tới Trung Quốc tháng 3/2011, cựu quan chức Mỹ James Steinberge cũng khẳng định điều này khi cho biết: “Tôi đã không rời đoàn làm việc lúc nào, mà ở đó cho thấy có một quyết định rằng họ định nghĩa Biển Đông là lợi ích cốt lõi”⁽⁵¹⁾. Bên cạnh đó, một số nhà phân tích Trung Quốc đã phê phán về sự hiểu sai của báo chí trong việc sắp xếp lợi ích cốt lõi của Trung Quốc tại Biển Đông cùng hàng với vấn đề Đài Loan và Tây Tạng, do đó làm gia tăng mối quan ngại của Mỹ và các nước trong khu vực. Họ tin rằng việc định nghĩa lợi

ích của Mỹ tại Biển Đông như là “lợi ích quốc gia là một phản ứng trực tiếp đối với việc nêu “lợi ích cốt lõi” của Trung Quốc⁽⁵²⁾.

Bất kể thực tế là những học giả hàng đầu tại Trung Quốc không thừa nhận ý tưởng xác định Biển Đông là lợi ích cốt lõi của Trung Quốc, căng thẳng trong những năm gần đây đã chắc chắn thúc đẩy sự phát triển của chủ nghĩa dân tộc tại Trung Quốc. Dường như đại đa số người dân Trung Quốc ủng hộ ý tưởng “lợi ích cốt lõi”. Một khảo sát trên trang web chính thức của tờ Nhân dân Nhật báo, vào tháng 1/2011, đã cho thấy 97% trong số 4300 người trả lời đã đồng ý rằng Biển Đông nên là “lợi ích cốt lõi” của Trung Quốc⁽⁵³⁾. Sách trắng về sự phát triển hòa bình của Trung Quốc mới được công bố gần đây đã xác định rằng “lợi ích cốt lõi” của Trung Quốc bao gồm 6 lĩnh vực: Chủ quyền quốc gia, toàn vẹn lãnh thổ, tái thống nhất đất nước, sự ổn định của hệ thống chính trị được xác lập bởi Hiến pháp và sự phát triển liên tục của trật tự kinh tế-xã hội nói chung⁽⁵⁴⁾.

Vào tháng 9/2010, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Jiang Yu đã được hỏi để xác nhận tính xác thực của các báo cáo về ý định của Trung Quốc coi Biển Đông là lợi ích cốt lõi của nước này. Bà đã có một trả lời đầy khó hiểu:

...Tất cả các nước đều có lợi ích cốt lõi. Những vấn đề liên quan đến chủ quyền quốc gia, toàn vẹn lãnh thổ, những lợi ích phát triển căn bản tất cả đều có tầm quan trọng sống còn tới một quốc gia. Trung Quốc tin rằng vấn đề Biển Đông chỉ liên quan đến tranh chấp trong toàn vẹn lãnh

thổ và những lợi ích hàng hải của các quốc gia có liên quan. Nó chưa bao giờ là một vấn đề giữa Trung Quốc và ASEAN và cũng chưa bao giờ là một vấn đề khu vực hay quốc tế. Do đó, vấn đề này phải được giải quyết thông qua các đàm phán thân thiện giữa các bên có liên quan và các biện pháp hòa bình⁽⁵⁵⁾.

Phát biểu của Jiang cho thấy rằng trong khi Biển Đông là mối quan tâm rất quan trọng đối với Trung Quốc, thì nó không tương đương với lợi ích cốt lõi như Đài Loan và Tây Tạng. Điều này là bởi vì có 2 đặc điểm khác biệt giữa vấn đề Biển Đông và vấn đề Đài Loan và Tây Tạng. *Thứ nhất*, Trung Quốc công khai thừa nhận rằng Biển Đông đang có tranh chấp. *Thứ hai*, Trung Quốc dường như sẵn sàng giải quyết vấn đề Biển Đông thông qua đàm phán với các bên có yêu sách khác.

Đa phương hóa?

Trong nhiều năm, Trung Quốc phản đối khá là mạnh mẽ việc “quốc tế hóa” tranh chấp Biển Đông. Trung Quốc muốn giải quyết song phương với các nước có tranh chấp, đặc biệt là liên quan tới vấn đề chủ quyền lãnh thổ và phân định vùng biển. Chiến lược này vẫn tiếp tục trong những năm gần đây. Thí dụ, trong tiến trình đàm phán các hướng dẫn thực thi DOC, Trung Quốc đã thành công trong việc thuyết phục các nước ASEAN bỏ những từ “đa phương” và “quốc tế” ra khỏi văn kiện cuối cùng. Bắc Kinh coi đây là một thành công trong chính sách ngoại giao của mình⁽⁵⁶⁾. Ban đầu, Trung Quốc do dự ký bản hướng dẫn thực thi với ASEAN. Thay vào đó, Trung

Quốc muốn kết thúc thỏa thuận với chỉ các bên có tranh chấp⁽⁵⁷⁾. Trung Quốc cũng đã phủ quyết thành công việc thông qua cơ chế tiên tham vấn trong nội bộ ASEAN trước khi tham gia đàm phán với Trung Quốc về vấn đề Biển Đông⁽⁵⁸⁾.

Nhưng trong tiến trình thảo luận vài năm vừa qua, những quan điểm bất đồng về việc Trung Quốc nên giải quyết vấn đề Biển Đông như thế nào thường được xuất hiện. Pang Zhongying, một học giả tại Đại học Nhân dân Trung Quốc, thí dụ, đã công khai lập luận trong một bài viết công bố trên Thời báo Hoàn cầu vào tháng 8 năm 2010 cho rằng cách tiếp cận song phương của Trung Quốc với các nước có yêu sách trong khu vực sẽ gặp phải nhiều khó khăn. Do đó, ông ủng hộ một cách tiếp cận đa phương liên quan tới ASEAN, Mỹ, Nhật và Liên Hợp Quốc⁽⁵⁹⁾. Nhưng Liu Zhongmin, một nhà phân tích Trung Quốc kỳ cựu về vấn đề Biển Đông, đã phản đối quan điểm của Pang. Về vấn đề bản chất của chủ quyền đối với các đảo và phân định vùng biển, ông kiên trì quan điểm rằng Bắc Kinh cần phải duy trì nguyên tắc đàm phán song phương. Ông nhấn mạnh rằng cách tiếp cận đa phương nên được bảo lưu cho những vấn đề an ninh phi truyền thống như an toàn hàng hải và chống cướp biển⁽⁶⁰⁾.

Zhang Yunling tại Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc lập luận rằng tình hình hiện tại ở Biển Đông đã trải qua những thay đổi quan trọng và Trung Quốc không nên bó buộc vào những tư duy truyền thống. Ông nhìn thấy giá trị trong việc bàn thảo những biện pháp cụ thể cho việc phân định vùng đặc quyền kinh tế tại Biển

Đông theo UNCLOS. Ông cũng đề xuất rằng ASEAN đóng vai trò điều phối, thí dụ, về vấn đề an toàn cho các đường hàng hải. Hơn thế, Trung Quốc cần phải nắm thế lãnh đạo để thảo luận về vấn đề qua lại an toàn. Những bên có liên quan có thể thảo luận các cách thức để phân biệt những khu vực nằm trong tranh chấp và những khu vực không bị tranh chấp. Trong khi không có bên nào tham gia vào việc khai thác tài nguyên tại các khu vực có tranh chấp, họ nên thường xuyên tìm kiếm ý tưởng khai thác chung tại những vùng có tranh chấp. Để ngăn chặn xung đột, các đảo và bãi san hô nằm trong vùng tranh chấp có thể không được trao quy chế vùng đặc quyền kinh tế⁽⁶¹⁾. Ý tưởng của Zhang xa rời quan điểm chính thức của Trung Quốc.

Những học giả khác đã đề xuất rằng một chính sách phù hợp là để giải quyết các vấn đề an ninh truyền thống và phi truyền thống tại Biển Đông mang tính riêng rẽ. Về vấn đề an ninh truyền thống, như chủ quyền lãnh thổ, là không chắc để tìm bất kỳ giải pháp nào trong tương lai gần. Những học giả này đề xuất rằng Trung Quốc cần gác lại những vấn đề an ninh truyền thống đó sao cho nó có thể lựa chọn để đạt được một đột phá trong việc thúc đẩy hợp tác trong khu vực an ninh phi truyền thống để thúc đẩy việc qua lại an toàn và bảo vệ môi trường biển. Họ trích dẫn một số sáng kiến hợp tác mà Trung Quốc đã đề xuất tại Diễn đàn ARF như là một thí dụ⁽⁶²⁾. Dòng đề xuất chính sách này có thể nhận được nhiều sự chú ý từ phía chính quyền, bởi vì trong vòng một thập kỷ qua, Trung Quốc đã và đang giải

quyết với ASEAN theo tư cách một khối để theo đuổi rất nhiều các biện pháp xây dựng lòng tin và biện pháp quản lý tranh chấp. Thí dụ, Tuyên bố chung của các lãnh đạo ASEAN và Trung Quốc năm 1997 đã đưa vào khả năng thông qua một bộ luật ứng xử tại Biển Đông. Tuyên bố ứng xử Biển Đông (DOC) đã được ký bởi tất cả các Ngoại trưởng ASEAN và Đặc phái viên Trung Quốc Vương Nghị tại Phnompenh vào ngày 4 tháng 11 năm 2002. Theo Tuyên bố chung của Nguyên thủ các nước ASEAN và CHDN Trung Hoa về Đối tác Chiến lược vì Hòa bình và Thịnh vượng năm 2003, hai bên sẽ thực thi DOC, thảo luận và xây dựng kế hoạch về cách thức, xác định lĩnh vực và các dự án cho các hoạt động tiếp theo. Bản Kế hoạch hành động thực thi Tuyên bố chung về Đối tác chiến lược ASEAN-Trung Quốc vì Hòa bình và Thịnh vượng đã bao gồm rất nhiều các chi tiết về cách thức đa dạng mà các bên có thể thực thi DOC.

Đối phó với Mỹ

Trong những thảo luận chính sách trong vài năm qua, nhiều học giả Trung Quốc đã đề xuất rằng Bắc Kinh sẽ phải đặt ưu tiên vào việc đối phó đúng đắn với sự hiện diện của Mỹ tại Biển Đông. Liu Jianfei, một chuyên gia tại Trường Đảng Trung ương Trung Quốc, lập luận rằng sự hợp tác Trung-Mỹ là nhân tố quan trọng nhất trong việc giải quyết vấn đề Biển Đông. *Nếu sự hợp tác Trung-Mỹ mà có vấn đề, thì các nước có yêu sách trong khu vực sẽ cố gắng tận dụng bất đồng Trung-Mỹ theo hướng có lợi cho mình. Nếu quan hệ Trung-Mỹ hài hòa, thì các nhà nước có yêu sách trong khu vực không thể chơi con bài*

đội đầu nước lớn⁽⁶³⁾. Jin Canrong, Đại học Nhân dân, ủng hộ quan điểm này. Ông lập luận rằng *sự cạnh tranh giữa Trung Quốc và Mỹ tại Châu Á -Thái Bình Dương sẽ căng thẳng hơn nữa trong tương lai gần, dẫn tới hậu quả không tránh khỏi của sự ganh đua giữa các cường quốc giành quyền lãnh đạo khu vực*. Bên cạnh việc nỗ lực để làm ổn định vùng ngoại vi của Trung Quốc, ông đề xuất rằng Bắc Kinh nên chú trọng vào việc xử lý quan hệ với Mỹ. Ông lập luận rằng một số nhà nước trong khu vực đơn giản là theo chủ nghĩa cơ hội và cải thiện mối quan hệ với những nhà nước này sẽ không thể giải quyết được vấn đề vì những nỗ lực của Trung Quốc sẽ trở nên vô ích nếu tình hình toàn cục trở nên thuận lợi cho Mỹ. Một khi Trung Quốc có thể có trọng lượng nhất định hơn với Mỹ, thì các nước trong khu vực sẽ phải có những lựa chọn phù hợp. Đồng thời, Jin cho rằng Trung Quốc nên cạnh tranh với các nhà nước trong khu vực để giành lấy cái thuộc về mình và làm thoái chí họ khi cần thiết⁽⁶⁴⁾.

Thống nhất với quan điểm chủ đạo về việc Mỹ đang trở nên quyết liệt hơn trong vấn đề Biển Đông, dường như là Bắc Kinh đang phải chú ý nhiều hơn tới việc phải xử lý quan hệ với Washington. Trước Hội nghị ARF 2010 tại Hà Nội, Bắc Kinh đã dự đoán rằng Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton có thể đi đầu nhấn mạnh vấn đề Biển Đông và thúc giục các quan chức Mỹ không thực hiện hành động này⁽⁶⁵⁾. Rõ ràng, việc thúc giục của Trung Quốc là không thành công và điều này giải thích cho sự giận dữ của các quan chức Trung Quốc tại ARF và sau đó. Bất kể thất bại

trong việc ngăn cản sự can thiệp của Mỹ, Trung Quốc đã tiếp tục thúc giục Mỹ không nên quyết liệt trong tranh chấp Biển Đông. Vào tháng 6 năm 2011, trước Vòng Đàm phán Trung-Mỹ về các vấn đề Châu Á -Thái Bình Dương tại Honolulu, Thứ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Thôi Thiên Khải đã thúc giục Mỹ, như là một bên không có yêu sách, không nên dính vào tranh chấp Biển Đông. Ông cảnh báo rằng tại Biển Đông, “hành vi của một nước nhất định giống như đang “chơi với lửa” và là tốt hơn rằng Mỹ không nên bị bỏng bởi ngọn lửa này.” Thôi đề xuất rằng trong khi Mỹ thực thi chính sách duy trì hòa bình và ổn định tại khu vực Biển Đông, Mỹ cũng nên cố gắng làm hai việc: (1) Xem xét lại những lựa chọn cho việc giải quyết vấn đề hiệu quả và cải thiện mối quan hệ giữa các nhà nước có liên quan trong khu vực; (2) thực hiện một cách thận trọng trong việc đưa ra các tuyên bố và hành động⁽⁶⁶⁾.

Trong cuộc họp Thượng đỉnh ASEAN-Trung Quốc vào tháng 11 năm 2011, Thủ tướng Trung Quốc Ôn Gia Bảo đã cảnh cáo các thế lực bên ngoài không nên dính dáng vào tranh chấp Biển Đông, vì bất kỳ lý do gì. Ông nói rằng tranh chấp Biển Đông đã diễn ra trong nhiều năm và nên được giải quyết thông qua đàm phán hòa bình giữa các nước có yêu sách trực tiếp⁽⁶⁷⁾. Ôn Gia Bảo đã đưa ra những tuyên bố này trước Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á , nơi mà Tổng thống Mỹ Obama được cho là sẽ nêu lên vấn đề Biển Đông. Hiển nhiên, trong việc phản ứng lại về “sự trở lại Đông Á ” của Mỹ, ủy viên Quốc vụ Trung Quốc Đới Bình Quốc gần đây đã lưu ý rằng khu vực châu Á -Thái Bình Dương là khác với các

khu vực khác trên thế giới theo nhiều khía cạnh và đề xuất như sau:

“Những điều gì nên làm, những điều không nên làm, nên làm thế nào và khi nào làm, phải được dựa trên tình hình thực tế và những kinh nghiệm quý báu đã tích lũy trong khu vực, hợp tác đầy đủ, quan điểm của các nhà nước khu vực, và mức độ thoải mái của tất cả các nhà nước trong khu vực”⁽⁶⁸⁾.

Trung Quốc đang trở nên chủ động hơn trong việc khai thác tài nguyên

Những căng thẳng và tranh chấp trong những năm gần đây đã khiến các nhà phân tích Trung Quốc phải thúc giục chính quyền nước này trở nên chủ động hơn trong việc thăm dò các nguồn tài nguyên tại Biển Đông. Họ lập luận rằng Trung Quốc không thể cứ mãi “giấu mình chờ thời” trong việc khai thác các tài nguyên thiên nhiên trong khu vực. Họ cho rằng một mức độ ngăn cản nhất định là cần thiết để bảo vệ những hành động như vậy⁽⁶⁹⁾. Zeng Xingqiu, Chủ nhiệm địa chất tại Sinochem, một trong những công ty dầu mỏ thuộc sở hữu nhà nước tại Trung Quốc, lưu ý rằng nỗ lực của Trung Quốc để thăm dò đầy đủ các điều kiện địa chất tại Biển Đông đã bị ngăn cản. Ông đề xuất rằng Trung Quốc nên lựa chọn một số thành tố cứng rắn để hỗ trợ chính sách của Trung Quốc tại Biển Đông⁽⁷⁰⁾. Ngô Sĩ Tôn cho rằng vì các nhà nước trong khu vực không sẵn sàng tham gia vào “khai thác chung”, Trung Quốc nên nắm lấy cơ hội đúng đắn để tăng tốc việc khai thác của mình các nguồn tài nguyên năng lượng tại Biển Đông. Ông lý giải rằng bất kỳ sự trì

hoãn thêm nào trong việc khai thác sẽ làm suy yếu ảnh hưởng của Trung Quốc và làm gia tăng thêm chi phí cho việc bảo vệ lợi ích của nước này trong khu vực Trường Sa⁽⁷¹⁾. Một nhà nghiên cứu khác đã lưu ý rằng, Trung Quốc có những lợi thế về tài chính và công nghệ hơn so với các nhà nước có yêu sách khác tại Biển Đông. Ông tin rằng nếu Trung Quốc có thể huy động được các nguồn lực của mình để có thể đặt một vài giếng dầu và khí tại khu vực Trường Sa, thì tình hình toàn cục sẽ ngay lập tức thay đổi ngược lại: “Chúng ta không cần thiết phải van xin cái gọi là “những nhà nước có yêu sách” đó cùng chúng ta “khai thác chung”- họ sẽ tranh giành để thảo luận “khai thác chung” (với chúng ta)”⁽⁷²⁾.

Thậm chí ở cấp độ chính quyền, có rất nhiều các đề xuất về việc khai thác chủ động hơn tại Biển Đông. Năm 2009, tướng Zhang Li, cựu Phó Tổng tham mưu trưởng Quân Giải phóng nhân dân Trung Quốc, đã tuyên bố rằng Trung Quốc cần xây dựng sân bay và cảng biển tại Bãi Vành khăn (Mischief Reef) sao cho các máy bay của Trung Quốc có thể kiểm soát được khu vực để bảo vệ các hoạt động đánh bắt cá của Trung Quốc và tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc đối với các đảo tại Trường Sa⁽⁷³⁾. Cũng trong năm 2009, vào tháng 7, một quan chức cấp cao của Cục Giám sát ngư nghiệp đã đề xuất rằng Trung Quốc cần xây dựng các cơ sở quản lý nghề cá trên các điểm mà Trung Quốc đang chiếm để bảo vệ tốt hơn các nguồn lợi hải sản tại Biển Đông⁽⁷⁴⁾. Như đã kỳ vọng, các tàu của Cục Ngư nghiệp Trung Quốc đã bắt đầu

tiến hành tuần tra thường kỳ tại khu vực Trường Sa vào tháng 4 năm 2010.

Các nguồn năng lượng là một xung lực quan trọng đằng sau sự chủ động của Trung Quốc tại Biển Đông. Năm 2005, Bộ Đất đai và Tài nguyên Trung Quốc đã xác định Biển Đông là một trong 10 khu vực năng lượng chiến lược và đưa ra các kế hoạch để tăng tốc nỗ lực khai thác các mỏ dầu khí ở các vùng nước sâu trong khu vực. Công ty Dầu khí xa bờ quốc gia (CNOOC) và một số viện nghiên cứu khoa học tại Trung Quốc đang tăng cường nỗ lực nghiên cứu sâu hơn về các mỏ dự trữ dầu khí trong các vùng nước sâu tại Biển Đông⁽⁷⁵⁾. CNOOC có kế hoạch đầu tư 200 tỷ NDT (29 tỷ USD) trước năm 2020 để xây dựng 800 giàn khai thác dầu tại các khu vực nước sâu. Công ty này cũng có kế hoạch sản xuất 250 triệu tấn dầu ở các vùng nước sâu trước năm 2015 và 500 triệu tấn trước năm 2020. Để đạt được những mục tiêu này, CNOOC hiện nay đang tăng cường nỗ lực phát triển các công nghệ, trang thiết bị và nguồn nhân lực cần thiết⁽⁷⁶⁾.

Với sự trỗi dậy của các công nghệ thăm dò dầu khí nước sâu của Trung Quốc và năng lực hành pháp gia tăng nhanh chóng của nước này⁽⁷⁷⁾, những cách tiếp cận này có thể sớm trở thành hiện thực. Gao Heng, một nhà nghiên cứu cao cấp tại Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc, cùng với nhiều người khác, đã đề xuất rằng Trung Quốc nên thành lập một ủy ban nhà nước về các vấn đề về Biển⁽⁷⁸⁾. Một hệ thống tập quyền hóa trong việc quản lý 22 cơ quan liên

quan đến các vấn đề biển sẽ chắc chắn giúp Bắc Kinh thực thi một chính sách chủ động hơn tại Biển Đông.

Làm rõ đường 9 đoạn?

Sự tối nghĩa trong yêu sách của Trung Quốc tại Biển Đông đã gây bối rối cho bên ngoài về điều chỉnh cái mà Trung Quốc đã cố gắng để đòi hỏi. Một số nhà quan sát cho rằng Trung Quốc đòi hỏi “vùng nước lịch sử” của Trung Quốc trong “đường đứt gãy 9 đoạn” tại Biển Đông là phi lý⁽⁷⁹⁾. Báo chí Trung Quốc và nhiều nhà phân tích của Trung Quốc đã sử dụng những thuật ngữ hết sức lỏng lẻo để mô tả yêu sách của Trung Quốc tại các vùng biển Đông Á. Lần này qua lần khác, họ đòi hỏi rằng Trung Quốc có 3 triệu km² “lãnh thổ trên biển”⁽⁸⁰⁾, “lãnh thổ đại dương”⁽⁸¹⁾, “lãnh thổ hàng hải”⁽⁸²⁾ hay “biển thuộc lãnh thổ”⁽⁸³⁾. 3 triệu km² đó được cho là bao gồm 2 triệu km² của vùng biển trong “đường 9 đoạn” tại Biển Đông. Mặc dù chưa rõ về thuật ngữ chính xác của việc có quyền này, thì người dân Trung Quốc nói chung dường như tin rằng Trung Quốc có một số quyền đặc hữu tại Biển Đông. Nhìn chung, cảm nhận này ít nhiều được đa số các chuyên gia nghiên cứu quan hệ quốc tế của Trung Quốc chia sẻ, những người không phải là chuyên gia trong các lĩnh vực biển⁽⁸⁴⁾.

Một số chuyên gia phân tích của Trung Quốc đã vận động cho nhu cầu đối với Trung Quốc làm rõ yêu sách của mình tại Biển Đông. Một nhà phân tích lập luận rằng “hiện tại thách thức lớn nhất và cấp thiết nhất đối với Trung Quốc là làm thế nào giải thích được đường 9 đoạn bởi vì sự

tối nghĩa đi kèm với đường 9 đoạn này làm quan ngại các quốc gia ASEAN và các quốc gia khác hơn cả.”⁽⁸⁵⁾ Giáo sư Sun Zhe, Đại học Thanh Hoa, đã lưu ý rằng trong khi Biển Đông là quan trọng với Trung Quốc, Trung Quốc nên thừa nhận rằng Biển Đông không phải là hồ nội địa của Trung Quốc, mà hầu hết là các vùng nước quốc tế. Ông cảnh báo Trung Quốc về việc bị các nước còn lại trên thế giới hiểu rằng nước này đang cố gắng kiểm soát Biển Đông như là hồ nước nội địa của mình⁽⁸⁶⁾.

Trong những năm qua, các quan chức Trung Quốc đã duy trì quan điểm sau: Trung Quốc sở hữu chủ quyền không thể tranh cãi đối với các đảo tại Biển Đông và các vùng nước phụ cận, và có quyền chủ quyền và thẩm quyền tài phán đối với các vùng nước liên quan cũng như đáy biển và tầng đất bên dưới⁽⁸⁷⁾. Gần đây, trong những nỗ lực nhằm làm rõ sự phản đối của Trung Quốc với việc thăm dò tài nguyên năng lượng của các nước có yêu sách khác tại Biển Đông, các quan chức Trung Quốc đã thường sử dụng “vùng nước tài phán” hoặc “quyền tài phán.” Thí dụ, vào ngày 22 tháng 9 năm 2011, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hồng Lỗi trả lời câu hỏi liên quan đến việc thăm dò dầu khí chung giữa Ấn Độ và Việt Nam tại Biển Đông: *Các hoạt động thăm dò dầu khí của bất kỳ công ty nước ngoài tại vùng nước tài phán của Trung Quốc, không có sự cho phép của Trung Quốc, là bất hợp pháp và không có hiệu lực. Chúng tôi hi vọng các công ty nước ngoài có liên quan sẽ không tham gia vào các hoạt động thăm dò*

dầu khí đó và không dính líu tới tranh chấp Biển Đông⁽⁸⁸⁾.

Một cách tiếp cận pháp lý?

Bất kể thực tế rằng chính quyền Trung Quốc đã công khai và chính thức bỏ qua lựa chọn đệ trình vấn đề Biển Đông lên bất kỳ tiến trình tài phán quốc tế nào, một số học giả Trung Quốc đã đề xuất rằng Trung Quốc nên được chuẩn bị cho việc xem xét cách tiếp cận pháp lý. Một luật sư hàng hải Trung Quốc rất kỳ cựu, Liu Nanlai, tại Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc đã đề xuất rằng có 3 lựa chọn chính cho việc giải quyết tranh chấp tại Biển Đông là: Chiến tranh, đàm phán chính trị và tài phán quốc tế (bên thứ ba). Ông lập luận rằng chiến tranh không còn là một lựa chọn đối với Trung Quốc. Mặc dù đàm phán chính trị đang là cách tiếp cận cơ bản của Trung Quốc, trong tương lai Trung Quốc có thể vẫn cần tới việc xem xét các phương pháp trọng tài và xét xử. Do đó, Trung Quốc nên bắt đầu các nghiên cứu tiên khả thi chuẩn bị cho việc đưa ra cơ quan tài phán quốc tế⁽⁸⁹⁾. Li Jinming, một chuyên gia khác về vấn đề Biển Đông, đồng tình rằng Trung Quốc có thể không đủ khả năng từ chối việc đưa ra cơ quan tài phán quốc tế bởi vì tranh chấp Biển Đông càng kéo dài, thì bất lợi của Trung Quốc sẽ càng lớn. Do đó, ông khuyến nghị rằng Trung Quốc nên bắt đầu chuẩn bị các bằng chứng cần thiết để chứng minh Biển Đông thực sự thuộc về Trung Quốc⁽⁹⁰⁾.

Kết luận

Những căng thẳng và mâu thuẫn cao độ tại Biển Đông đang đẩy lên một vòng thảo

luận chính sách mới tại Trung Quốc. Những đề xuất chính sách được trình bày bởi các nhà phân tích của Trung Quốc phản ánh một loạt các quan điểm đa dạng trên 4 khía cạnh: Nguồn gốc của căng thẳng, điểm lại một cách toàn diện và phản ánh chính sách từ xưa của Trung Quốc, những chiêu cạnh chính trị của vấn đề Biển Đông và các chính sách tương lai của Trung Quốc.

Đại đa số các nhà phân tích của Trung Quốc dường như đồng ý về nguyên nhân của xung đột tại Biển Đông: Sự thất bại của các nhà nước trong khu vực trong việc tôn trọng lợi ích của Trung Quốc khi được xem là có sự câu kết với các cường quốc bên ngoài nhằm chống lại Trung Quốc. Quan điểm mang tính nhận thức chung này có thể là một chỉ báo rằng Trung Quốc không chắc chắn đưa ra bất kỳ sửa đổi đáng kể nào chính sách của nước này về vấn đề Biển Đông. Logic là nếu nhưng không có gì sai trong hành vi của Trung Quốc, thì không có bất kỳ việc xem xét lại chính sách lớn nào. Tuy nhiên, áp lực đối với một chính sách cứng rắn hơn không xuất phát từ cộng đồng học giả chính thống, mà từ những người theo đường lối chủ nghĩa dân tộc trong công chúng.

Trung Quốc đã chứng kiến những tiến bộ gần đây về sự phát triển của chủ nghĩa dân tộc, sự phát triển năng lực của Trung Quốc, và sự phân chia nghĩa vụ hành chính trong các cơ quan khác nhau. Những phát triển mới này chắc chắn sẽ khiến Trung Quốc tăng cường sự hiện diện kinh tế và quân sự tại Biển Đông. Trung Quốc

không chắc sẽ giảm đi các hoạt động thực thi pháp luật trong khu vực. Hơn thế, nó đang trở nên thách thức hơn trong việc phối hợp hành động của các ban ngành khác nhau của Trung Quốc liên quan tới các vấn đề biển⁽⁹¹⁾. Rất chắc chắn, trong vài năm nữa, Trung Quốc sẽ có vai trò kinh tế quyết liệt hơn tại Biển Đông, điều đó có thể gây nên những đụng độ nhỏ không thường xuyên và xung đột trong khu vực.

Nhưng những mối quan ngại của Trung Quốc đối với quan hệ của nước này với Đông Nam Á, sự đối đầu chiến lược của Trung Quốc với Mỹ, và ưu tiên của nước này đối với sự phát triển kinh tế trong nước sẽ chắc chắn ràng buộc Trung Quốc khỏi những đối đầu công khai. Bắc Kinh dường như hiểu rằng sự năng động chiến lược tại Đông Á không ủng hộ Trung Quốc và rằng một sự giương oai quyết liệt thái quá tại Biển Đông sẽ không chỉ tạo ra những nghi ngờ trong nhiều nước trong khu vực đối với Trung Quốc. Kết quả mang tính mạng lưới này sẽ chỉ là một sự gia tăng hơn nữa vai trò chính trị và an ninh của Mỹ trong khu vực và sự dính dáng gia tăng của các cường quốc khác như Nhật Bản và Ấn Độ trong vấn đề Biển Đông. Bắc Kinh dường như hiểu rằng nước này cần phải có hành động nhằm ngăn cản sự căng thẳng và tranh chấp vượt khỏi vòng kiểm soát. Việc giải quyết chính thức các tranh chấp trong vài năm gần đây đã chứng minh cho tư duy chiến lược này.

Trên thực tế, sự kết hợp của việc không đối đầu và sự quyết liệt chắc chắn thống

trị trong hành vi của Trung Quốc tại Biển Đông. Phần còn lại của khu vực có thể thấy rất nhiều những mâu thuẫn trong chính sách của Trung Quốc từ những việc xoa dịu liên tục tới những cứng rắn đối với hành động của các bên có yêu sách khác. Bất kể việc thể hiện các hoạt động mang tính quyết liệt và phản ứng của Trung Quốc thế nào, Bắc Kinh sẽ cố tránh đẩy những căng thẳng và xung đột thành các đối đầu lớn. Trong những điều kiện phù hợp, Trung Quốc sẽ không do dự để tiến hành chiến thuật hủy hoại - kiểm soát bằng hàn gắn với các bên có liên quan theo những cách dễ dàng hơn để biện minh trước người dân trong nước.

*Người dịch: Phạm Ngọc Thạch
Nguyễn Đặng Lan Anh*

* Bài viết này thể hiện quan điểm riêng của tác giả, Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc mong nhận được những ý kiến “trao đổi đối lại” của bạn đọc.

CHÚ THÍCH:

(1) Sarah Raine, “Beijing’s South China Sea Debate,” *Survival*, 53:5 (2011): 69-88.

(2) Mingjiang Li, “Reconciling Assertiveness and Cooperation? China’s Changing Approach to the South China Sea Dispute,” *Security Challenges*, vol 6, no.2, (Winter 2010), pp.49-68; Michael D. Swaine, “Perceptions of an Assertive China,” *China Leadership Monitor*, No. 32, 2010; Ian Storey, “China’s Missteps in Southeast Asia: Less

Charm, More Offensive,” *China Brief*, December 17, 2010; Sarah Raine, “Beijing’s South China Sea Debate,” *Survival*, 53:5 (2011): 69-88; and Edward Wong, “China Navy Reaches Far, Unsettling the Region,” *New York Times*, June 14, 2011.

(3) Michael D. Swaine and M. Taylor Fravel, “China’s Assertive Behavior; Part Two: The Maritime Periphery,” *China Leadership Monitor*, no. 35, 2011.

(4) Ji Peijuan, “zhongguo xu jiasu kaifa nanhai” [China needs to accelerate development in the South China Sea], *National Defense Times*, June 29, 2011.

(5) Phỏng vấn của tác giả với 10 học giả hàng đầu Trung Quốc vào tháng 5, tháng 6/2011 ở Bắc Kinh và Thượng Hải

(6) PLA Daily, August 13; Reuters, August 13; China Daily, August 13; see also Willy Lam, “Hawks vs. Doves: Beijing Debates “Core Interests” and Sino-U.S. Relations,” *China Brief*, Volume 10, Issue17, August 19, 2010.

(7) Wang Xi, “zhongguo zai nanhai qiaomiao fanji meiguo ‘ruan e zhi’,” [China smartly fights back at American “soft containment”], *National Defense Times*, August 5, 2011.

(8) Ji Peijuan, “zhongguo xu jiasu kaifa nanhai” [China needs to accelerate development in the South China Sea], *National Defense Times*, June 29, 2011.

(9) See for instance, Foreign Ministry spokespersons’ comments on September 21, 2010 and October 14, 2010: <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/jzhsl/t761090.htm> and <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/zhs1/t754554.htm>, accessed November 10, 2011.

(10) Ding Gang, “nanhai wenti yuanhe hui bei chaore” [why the South China Sea issue has become so hot], *People’s Daily*, August 2, 2011.

(11) Zhou Biao and Jiao Dongyu, “nanhai boyi xiyibu” [the next step in the South China Sea game], *National Defense Times*, August 17, 2011.

(12) Li Xiaokun, “Navigation in South China Sea ‘not a problem’”, *China Daily*, October 23, 2010.

(13) Zhang Jie, et al., “mei qiang tui nanhai wenti guojihua, yang jiechi qi bo xi lali ‘wailun’” [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary’s “incorrect points”], *Dongfang zaobao* [oriental morning post], July 26, 2010

- (14) Liu Feitao, “shui shuo nanhai buneng ‘ziyou hangxing?’” [who says there is no freedom of navigation in the South China Sea?], National Defense Times, November 12, 2010.
- (15) <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/jzhsl/t834597.htm>, accessed December 10, 2011.
- (16) Phỏng vấn của tác giả với các nhà phân tích ở Trung Quốc trong suốt hai năm qua.
- (17) Long Siqi, “nanhai zai bu da, jiu meiyou jihui le” [no striking in the South China Sea now, no opportunity in the future], National Defense Times, October 3, 2011.
- (18) Global Times, “Don't take peaceful approach for granted,” October 25, 2011, <http://www.globaltimes.cn/NEWS/tabid/99/ID/680694/Dont-take-peaceful-approach-for-granted.aspx>, accessed December 10, 2011.
- (19) South China Morning Post, July 30, 2010.
- (20) South China Morning Post, July 30, 2010.
- (21) Luo Yuan, “zhongguo zai nanhai wenti shang yijing yi ren zai ren” [China has tolerated time and again in the South China Sea issue], National Defense Times, June 20, 2011.
- (22) Dingli Shen, “A Chinese Assessment of China's External Security Environment,” China Brief Volume 11, Issue 5, March 25, 2011
- (23) Zhang Jie, et al., “zhoubian anquan xingshi si da bianhua yu zhongguo duice” [four changes in regional security situation and China's responses], shijie zhishi [world knowledge], issue 2, 2011, pp. 14-21.
- (24) Shang Hao, “nanhai you cheng redian, zhongguo ying ruhe yingdui?” [South China Sea becomes a hotspot again, how should China respond?], huaxia shibao, June 6, 2011.
- (25) Ji Peijuan, [China needs to accelerate development in the South China Sea].
- (26) Zhuang Liwei, “nan zhongguo hai duice ying fucong zhanlue daju” [south china sea policy should follow the overall strategic situation], dongfang zaobao [oriental morning post], March 18, 2009.
- (27) Yuan Huajie, “nanhai fengbo pinqi, zhongguo shishi ‘liang jian’,” [tensions in the South China Sea rise, China to show sword at the right moment], CASS bulletin, March 19, 2009.
- (28) Tu Fei and Xu Xin, “zhongguo ying jianli guojia haishi weiyuanhui bao nanhai” [China should set up a state maritime commission to protect the South China Sea], National Defense Times, October 7, 2011.
- (29) Zhang Jie, et al., [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's “incorrect points”].
- (30) http://news.xinhuanet.com/world/2011-10/25/c_111123305_2.htm, accessed December 9, 2011.
- (31) Shang Hao, [South China Sea becomes a hotspot again, how should China respond?]
- (32) Deng Yajun, “xin ba guo lian jun tumou guafen nanhai” [new group of eight countries plotting to divide the South China Sea], National Defense Times, August 3, 2011.
- (33) Dai Bingguo, “jianchi zou heping fazhan daolu” [stick to a peaceful development road], People's Daily, December 13, 2010.
- (34) Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/jzhsl/t834597.htm>, accessed December 15, 2011.
- (35) Global Times, July 20, 2011, <http://world.huanqiu.com/roll/2011-07/1835028.html>, accessed December 15, 2011. China organized the workshop on the freedom of navigation in the South China Sea in mid-December, 2011 in Haikou
- (36) Wang Muke, “zhongguo, nanhai hezuo de jiji tuidong zhe” [China: an active promoter of cooperation in the South China Sea], People's Daily, August 2, 2011.
- (37) Xinhua News Agency, http://news.xinhuanet.com/politics/2011-10/12/c_122144683.htm, accessed December 10, 2011.

- (38) Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/gjhdq/gj/yz/1206_9/1207/t854349.htm, accessed December 12, 2011.
- (39) Xinhua, August 31.
- (40) Xinhua, September 1.
- (41) Straits Times, "China pledges to be 'good friend'," November 19, 2011; Lianhe zaobao, "zhongguo zongli wen jiabao: fandui waibu shili jieru nanhai" [Chinese premier Wen Jiabao: China
- (42) Xinhua News Agency, [http://news.xinhuanet.com/2011-11/19/c111180192.htm?](http://news.xinhuanet.com/2011-11/19/c111180192.htm?prolongation=1) prolongation=1, accessed December 15, 2011
- (43) Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, June 9, 2011, <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/mtb/fyrbt/dhdw/t829297.htm>, accessed December 10, 2011.
- (44) Thí dụ, xem Li Jinming, "Nansha indisputable territory," China Daily, June 15, 2011; Li Jinming, "Time to review law of the sea," China Daily, August 30, 2011.!
- (45) Liaowang zhoukan, [Outlook Weekly], July 25, 2010; Xinhua, July 25, 2010.
- (46) People's Daily Net, July 27; Global Times, July 27. See also Willy Lam, "Hawks vs. Doves: Beijing Debates "Core Interests" and Sino-U.S. Relations," China Brief, Volume 10, Issue 17, August 19, 2010.
- (47) Author's interview with Zhu Feng, May 2011, Beijing.!
- (48) Zhang Jie, et al., [four changes in regional security situation and China's responses].!
- (49) Tu Fei and Xu Xin, [China should set up a state maritime commission to protect the South China Sea].!
- (50) See the thorough study on this controversy by Michael D. Swaine, "China's Assertive Behavior Part One: On "Core Interests"," China Leadership Monitor, no. 34, 2011.!
- (51) Yoichi Kato, Sep 24, 2011, INTERVIEW/ James Steinberg: U.S. Leadership restored in 10 years after 9/11, Asahi, <http://www.asahi.com/english/TKY201109230187.html>, accessed November 12, 2011.!
- (52) Interviews with scholars at CASS in Beijing and at SIIS in Shanghai, June 2011.!
- (53) Edward Wong, "China Hedges Over Whether South China Sea is a 'Core Interest' Worth War," New York Times, March 30, 2011.!
- (54) The Information Office of the State Council, China's Peaceful Development, September 2011.!
- (55) Chinese Foreign Ministry, September 21, 2011, <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/jzhs/t754554.htm>, accessed December 10, 2011.
- (56) Zhong Feiteng, et al., "nanhai ce: jieshi quan yu haiquan yi ge buneng shao" [South China Sea policy: not one less for interpretation rights and maritime rights], huaxia shibao, August 8, 2011.!
- (57) Interviews with ASEAN Secretariat officials in Jakarta, June 2011.!
- (58) Interviews with Thai and Indonesian diplomats in Hainan, December 2011.!
- (59) Global Times, August 5.!
- (60) Liu Zhongmin, "nanhai wenti, buneng jiandan tan duobian" [south China sea issue: not to simply consider multilateralism], National Defense Times, August 11, 2010. !
- (61) Zhou Biao and Jiao Dongyu, [the next step in the South China Sea game]. !
- (62) Zhong Feiteng, et al., [South China Sea policy: not one less for interpretation rights and maritime rights]. !
- (63) Zhou Biao and Jiao Dongyu, [the next step in the South China Sea game]. !
- (64) Shang Hao, [South China Sea becomes a hotspot again, how should China respond?]. !
- (65) Zhang Jie, et al., [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's "incorrect points"]. !

- (66) Deputy foreign minister Cui Tiankai's news briefing on June 22, 2011, <http://www.mfa.gov.cn/chn/gxh/tyb/wjbxw/t832915.htm>, accessed December 8, 2011. !
- (67) Lianhe zaobao, November 19, 2011.!
- (68) Xinhua News Agency, "Dai Bingguo: zai yatai zuo shenme, zenme zuo yao zhaogu dajia de shushi du" [Dai Bingguo: what to do and how to do have to be based on the comfort level of all regional states], November 22, 2011, <http://news.china.com/domestic/945/20111122/16880700.html>!accessed December 8, 2011.!
- (69) Zhang Jie, et al., [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's "incorrect points"].
- Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's "incorrect points".
- (70) Shang Hao, [South China Sea becomes a hotspot again, how should China respond?].!
- (71) Ji Peijuan, [China needs to accelerate development in the South China Sea].!
- (72) Yang Xiyu, "nanhai wenti zhong de san ge cengci maodun" [the three-layer conflicts in the South China Sea issue], Economic Observation Newspaper, June 20, 2011. !
- (73) Ming Pao [Hong Kong], June 22, 2009.!
- (74) China Daily, "China Charts Course toward Secure South China Sea," July 1, 2009
- (75) China Ocean Petroleum Newspaper, January 23, 2009.!
- (76) Zhou Shouwei, "nan zhongguo hai shenshui kaifa de tiaozhan yu jiyu" [challenges and opportunities for deep water exploitation in the South China Sea], gao keji yu canyehua [hi-technology and industrialization], December 2008, pp.20-23.!
- (77) Russell Hsiao, "China Intensifies Maritime Surveillance Missions," China Brief, Volume 11, Issue 10, June 3, 2011.!
- (78) Tu Fei and Xu Xin, [China should set up a state maritime commission to protect the South China Sea]. !
- (79) Nguyen Hong Thao and Ramses Amer, "A New Legal Arrangement for the South China Sea?" Ocean Development & International Law, 40:333-349, 2009.!
- (80) Wang Qian, "China to dive into mapping seabed," China Daily, September 14, 2011.!
- (81) Wang Xinjun, "China one step closer to developing aircraft carrier," China Daily, August 1, 2011.!
- (82) China Daily, "Refitting aircraft carrier not to change naval strategy," July 27, 2011.!
- (83) Zhang Zixuan, "Cultural relics discovered under sea," China Daily, May 17, 2011!
- (84) Author's interviews with over 50 Chinese scholars since 2009.!
- (85) Zhong Feiteng, et al., [South China Sea policy: not one less for interpretation rights and maritime rights]. !
- (86) Zhang Jie, et al., [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's "incorrect points"].
- (87) China's Responses to Vietnam Submission & Joint M-V Submission to UNCLCS- 7 May 2009
- (88) Chinese Foreign Ministry, September 22, 2011, <http://www.fmprc.gov.cn/chn/gxh/tyb/fyrbt/t861266.htm>, accessed December 10, 2011.!
- (89) Nie Xiushi, "wo yuan xuezhe biaoshi: falv caijue huò ke jie jue nanhai wenti" [CASS scholar: legal adjudication may solve the South China Sea problem], CASS bulletin, April 23, 2009. !
- (90) Zhang Jie, et al., [US forcefully pushes internationalization of South China Sea issue, Yang Jiechi uses seven arguments to counter Hillary's "incorrect points"]. !
- (91) Author's interviews with officials at Chinese Foreign Ministry, Hainan, November 2011.!

